EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 31.8.2023.
COM(2023) 500 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI,

Gada ziņojums par Eiropas Savienības humānās palīdzības operācijām, kas finansētas 2022.gadā

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads 2

Palīdzības sniegšanas globālais konteksts 2

Atbilstošas un lietderīgas humānās palīdzības sniegšana skartajiem iedzīvotājiem 5

Pārskats par visiem ārējiem novērtējumiem, kas veikti attiecībā uz konkrētiem pasākumiem 9

ATTIECĪGĀS SAITES 10

Ievads

Šajā ziņojumā ir izklāstīti Savienības galvenie pasākumi un ar politiku saistītie rezultāti 2022. gadā humānās palīdzības jomā, kas īstenoti ar Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāta (*ECHO*) līdzdalību. Ziņojums sagatavots saskaņā ar Padomes 1996. gada 20. jūnija Regulas (EK) Nr. 1257/96 par humāno palīdzību 19. pantu, kurā noteikts, ka Komisijai ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ikgadējs pārskats ar kopsavilkumu par iepriekšējā gadā finansētajiem pasākumiem.

Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāta (*ECHO*) mandāts ir **palīdzēt izglābt un saglabāt dzīvības, novērst un atvieglot cilvēku ciešanas, kā arī aizsargāt to iedzīvotāju neaizskaramību un cilvēka cieņu, kurus skāris dabisks apdraudējums vai cilvēka darbību izraisītas katastrofas** ES vai ārpus tās. Saskaņā ar šo kopējo visaptverošo mērķi *ECHO* darbojas gan kā ES humānās un ārkārtas palīdzības sniedzējs, gan kā civilās aizsardzības operāciju koordinators un veicinātājs ES līmenī, izmantojot Savienības civilās aizsardzības mehānismu (*UCPM*).

ES ar *ECHO* starpniecību sniedz humāno palīdzību grūtībās nonākušiem cilvēkiem visā pasaulē, balstoties uz humanitārajiem principiem — **cilvēcību, objektivitāti, neatkarību un neitralitāti** —, kas nostiprināti Līguma par Eiropas Savienības darbību([1]) 214. pantā, kā arī Eiropas konsensā par humāno palīdzību([2]). ES humāno palīdzību piešķir, neņemot vērā nekādas politiskās programmas, un tās mērķis ir bez izņēmuma palīdzēt vislielākajās grūtībās nonākušajiem neatkarīgi no viņu valstspiederības, reliģijas, dzimuma, etniskās izcelsmes vai politiskās pārliecības.

Palīdzības sniegšanas globālais konteksts

2022. gadu lielā mērā iezīmēja **Krievijas agresijas karš pret Ukrainu**, kas izraisīja līdz šim nepieredzētu humanitāro katastrofu Eiropas teritorijā. Tā rezultātā ES organizēja vērienīgu humānās palīdzības operāciju un lielāko, ilgāko un sarežģītāko civilās aizsardzības reaģēšanas operāciju kopš *UCPM* izveides. Tas bija **nozīmīgs pavērsiens** humānās palīdzības un civilās aizsardzības reaģēšanas savstarpējā sasaistē, pateicoties tam, ka visas 27 ES dalībvalstis un četras valstis, kas piedalās *UCPM*([3], **bezprecedenta kārtā** atsaucās uz šo mehānismu.

Humanitārā situācija turpināja krasi pasliktināties arī daudzās citās pasaules daļās ilgstošu konfliktu un nedrošības dēļ, kā arī klimata pārmaiņu ietekmes rezultātā un saistībā ar neveiksmīgu pārvaldību, pastāvīgu ietekmi, ko radīja Covid-19 un citi epidemioloģiskie uzliesmojumi, kā arī netiešu ietekmi, ko radīja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, un tāpēc **humānās vajadzības** sasniedza **līdz šim nepieredzētu līmeni.** Jaunākajā pārskatā par globālo situāciju humānās palīdzības jomā 2022. gadā([4]), ko sagatavojis Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Humānās palīdzības koordinācijas birojs (*OCHA*), ir aplēsts, ka 2022. gada beigās humānā palīdzība un aizsardzība bija nepieciešama 326 miljoniem cilvēku, kas ir par 30,4 % vairāk nekā 2021. gadā. Humanitārās situācijas turpmāka pasliktināšanās Afganistānā, Etiopijā un Sudānā vai tādas vasaras mēnešos notikušās liela mēroga katastrofas kā, piemēram, postošie plūdi Burkinafaso, Čadā, Hondurasā un

([1]) EUR-Lex - 12016ME/TXT - LV - EUR-Lex (europa.eu).

([2]) Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju, Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas kopīgais paziņojums (2008/C 25/01).

([3]) Islande, Norvēģija, Turcija un Ziemeļmaķedonija.

([4]) ANO *OCHA*, Pārskats par globālo situāciju humānās palīdzības jomā 2022. gadā, decembra atjauninājums (aktuālā informācija 2022. gada 31. decembrī), 2023. gada 10. janvāris.

Pakistānā, ir tikai daži no daudzajiem redzamajiem piemēriem, kas liecina par humāno vajadzību pastāvīgu pieaugumu. Humānās palīdzības pasākumu atbalstam pieejamie resursi neatbilda šīm strauji augošajām vajadzībām: faktiski 2022. gadā **atšķirība starp vajadzībām un globālo humānās palīdzības finansējumu vēl vairāk palielinājās**, t. i., 2021. gada beigās starpība starp vajadzībām un piesaistīto finansējumu bija 11,3 miljardi USD, bet 2022. gada beigās — jau 18,3 miljardi USD ([5]).

Turklāt humānā palīdzība bieži tiek sniegta ļoti sarežģītos apstākļos, ko raksturo **neprognozējamība, nepastāvība un nedrošība**. Konfliktu zonas parādās un pazūd, un pastāvīgi mainās, radot augstu drošības risku *ECHO* vietējam tīklam (50 biroji, 160 starptautiskie darbinieki un 300 valstu darbinieki) un misijās iesaistītajam personālam, kā arī kavējot humānās palīdzības sniegšanu, jo piekļuve cilvēkiem, kam nepieciešama humānā palīdzība, ir ierobežota vai **liegta**. Tas ietekmē arī veicamās kontroles (t. i., finansēto darbību uzraudzību un revīzijas uz vietas), kā arī humāno vajadzību novērtējumus. Humānās palīdzības sniegšanu vēl vairāk apgrūtināja un padarīja bīstamāku tas, ka arvien biežāk ir vērojami **starptautisko humanitāro tiesību** (SHT) **pārkāpumi**.

Neraugoties uz šīm **grūtībām**, *ECHO* **izdevās sasniegt savus mērķus** saskaņā ar prioritātēm un galvenajām darbībām, kas izklāstītas 2021. gada martā pieņemtajā Komisijas paziņojumā par ES humanitāro rīcību "Jaunas problēmas, tie paši principi"([6]). **ES joprojām bija galvenā humānās palīdzības sniedzēja pasaulē**, sniedzot principos balstītu un vajadzībām atbilstīgu humāno palīdzību 83 valstīs un nodrošinot 8,2 % no kopējā pasaules humānās palīdzības sistēmā izmantotā finansējuma([7]). ES mērķis ir nodrošināt, lai finansējums būtu pieejams pēc iespējas lielākam skaitam grūtībās nonākušo cilvēku pēc iespējas lielākā skaitā valstu un lai tiktu sniegta ātra, efektīva un visaptveroša atbildes reakcija.

Galīgais **2022. gada humānās palīdzības budžets** bija **2,6 miljardi EUR**, un tas *ECHO* ļāva iesaistīties ne tikai liela mēroga humānās krīzes situācijās, piemēram, Ukrainā, Sīrijā, Afganistānā un Etiopijā, bet arī situācijās, kad krīzes ir aizmirstas / atstātas novārtā, t. i., tādu smagu un ilgstošu krīžu situācijās, kuras nepiesaista mediju uzmanību un kurās starptautiskās palīdzības apjoms skartajiem iedzīvotājiem ir nepietiekams, piemēram, Haiti vai Rohindžu krīzē.

Sākotnējais 2022. gada humānās palīdzības budžets tika noteikts 1 794,4 miljonu EUR apmērā([8]) (ieskaitot priekšpiegādi no rezerves solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos (*SEAR*) 211 miljonu EUR apmērā). Gada laikā tika saņemti vairāki budžeta papildinājumi no šādiem avotiem:

- *SEAR*, lai pārvarētu vairākas krīzes, citstarp Ukrainā un pārtikas trūkuma situācijas pasliktināšanos visā pasaulē (539 miljoni EUR)([9]);
- pārvietošana no VI izdevumu kategorijas instrumentiem ar mērķi rūpēties par vajadzībām, kas radušās saistībā ar Krievijas agresijas karu pret Ukrainu un tā izraisīto lavīnveida ietekmi (134,8 miljoni EUR);

([5]) ANO *OCHA*, Pārskats par globālo situāciju humānās palīdzības jomā 2022. gadā, un ANO *OCHA*, Pārskats par globālo situāciju humānās palīdzības jomā 2021. gadā, decembra atjauninājums (aktuālā informācija 2021. gada 31. decembrī), 2022. gada 17. janvāris.

([6]) KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par ES humanitāro rīcību: jaunas problēmas, tie paši principi, COM(2021) 110 final.

([7]) ANO finanšu uzraudzības sistēma, 2022. gada kopsavilkums par globālo finansējumu.

([8]) Šī summa neietver atbalsta izdevumus (BA pozīcijas). Ieskaitot šādus izdevumus, sākotnējā kopējā instrumenta summa 2022. gadā bija 1806,06 miljoni EUR.

([9]) Citstarp 39 miljoni EUR, kas pārnesti no 2021. gada.

- *Virement Aide Humanitaire* [humānās palīdzības nodošana] (*VAH* — 30. panta 2. punkts FR); piešķirts Kongo Demokrātiskajai Republikai (2,3 miljoni EUR);
- Eiropas Attīstības fonds (145,5 miljoni EUR)([10]); pārdalītie ieņēmumi (3,8 miljoni EUR).

I pielikumā ir sniegts pārskats par budžetu, kas piešķirts saistībā ar galvenajām krīzēm, uz kurām attiecas *ECHO* darbības 2022. gadā. Galvenās darbības dažādos pasaules reģionos var apkopot, kā izklāstīts tālāk.

- **Rietumāfrika un Centrālā Āfrika:** ņemot vērā augošās vajadzības, *ECHO* piešķīra vairāk nekā 175 miljonus EUR no sava sākotnējā budžeta, lai risinātu pārtikas trūkuma un malnutrīcijas problēmu, nodrošinātu sociālo pamatpakalpojumu (veselības aprūpe, izglītība, ūdens un sanitārija) sniegšanu un atbalstītu sagatavotību katastrofām Sāhelas centrālajā daļā, Čada ezera baseinā, Kamerūnas ziemeļrietumu un dienvidrietumu daļā, Nigērijas ziemeļrietumos un Centrālāfrikas Republikā. *ECHO* arī centās veicināt SHT ievērošanu un nodrošināt civiliedzīvotāju un humānās palīdzības sniedzēju aizsardzību. Tika piesaistīti papildu līdzekļi, jo īpaši nolūkā risināt pārtikas trūkuma problēmu, un tā rezultātā galīgais budžets šim reģionam sasniedza vairāk nekā 330 miljonus EUR.
- **Austrumāfrika un Āfrikas dienvidi:** šajā reģionā valdīja konflikti un humanitārā situācija ievērojami pasliktinājās, galvenokārt Sudānā, Kongo Demokrātiskajā Republikā, Āfrikas ragā (Somālijā, Etiopijā, Kenijā), Dienvidsudānā un Mozambikā. Daudzus apgabalus skāra arī liels sausums vai intensīva ciklonu sezona, jo īpaši Āfrikas dienvidos un Indijas okeāna reģionā (Madagaskara/Mozambika), kas izraisīja vispārēju pārtikas trūkuma situāciju un iztikas zudumu. Sākotnējais budžets 294 miljonu EUR apmērā tika palielināts līdz vairāk nekā 540 miljoniem EUR, un tas ļāva *ECHO* risināt šīs un citas neatliekamās humānās vajadzības šajā reģionā.
- **Ziemeļāfrika, Irāka un Arābijas pussala:** *ECHO* piešķīra 128 miljonus EUR, lai apmierinātu pārvietoto personu vajadzības Ziemeļāfrikā un Irākā, kā arī konflikta skarto personu vajadzības Jemenā, aptverot tādas jomas kā ūdens, sanitārija un higiēna, pārtika un uzturs, izglītība un veselības aprūpe. Papildu finansējums, kas galvenokārt tika piešķirts, lai reaģētu uz konfliktu Jemenā, nodrošināja, ka galīgais piešķīrums šim reģionam ir 215 miljoni EUR.
- **Tuvie Austrumi:** *ECHO* piešķīra sākotnējo budžetu 197 miljonu EUR apmērā, lai sniegtu dzīvības glābšanai izšķirīgu palīdzību miljoniem konflikta skarto cilvēku Sīrijā un apmierinātu pamatvajadzības pārvietotajām personām un bēgļiem Jordānijā un Libānā, kā arī neaizsargātiem Libānas iedzīvotājiem, savukārt galīgais budžets 2022. gada beigās sasniedza 240 miljonus EUR. Palestīnā ([11]) *ECHO* turpināja reaģēt uz humānajām vajadzībām, ko izraisīja ilgstošā okupācija un Gazas joslas slēgšana. 2022. gadā šai krīzei paredzētais budžets palielinājās no 25 miljoniem EUR līdz 26,5 miljoniem EUR.
- **Dienvidaustrumu Eiropa, austrumu kaimiņreģions un Turcija:** humanitāro rīcību šajā reģionā būtiski ietekmēja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, kas sākās 2022. gada 24. februārī. Sākotnējais Ukrainai, Rietumbalkāniem un austrumu kaimiņreģionam piešķirtais finansējums 27 miljonu EUR apmērā tika palielināts līdz vairāk nekā 529 miljoniem EUR. No šīs summas 485 miljoni EUR ļāva sniegt palīdzību

([10]) Finansējums no 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda līdzekļiem.

([11]) Šis nosaukums nav uzskatāms par Palestīnas valsts atzīšanu, un tas neskar dalībvalstu individuālās nostājas šajā jautājumā.

gandrīz 16 miljoniem (no 17,7 miljoniem) ukraiņu, kam bija nepieciešama humānā palīdzība, savukārt 38 miljoni EUR tika piešķirti, lai palīdzētu Ukrainas bēgļiem, kuri devās uz Moldovas Republiku; palīdzība tika sniegta arī uzņemošajām moldāvu ģimenēm. Turcijā Komisija turpināja atbalstīt neaizsargātos bēgļus, kuriem nepieciešama humānā palīdzība, piešķirot finansējumu 125 miljonu EUR apmērā. Turklāt 2022. gada oktobrī pamatprogramma "Nosacītu maksājumu shēma izglītībai" (*CCTE*) veiksmīgi tika nodota Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ĢD (*DG*), atbilstoši humanitāro un attīstības pasākumu saiknes stratēģijai.

- **Āzija un Klusā okeāna reģions:** *ECHO* sākotnēji 2022. gadā šim reģionam piešķīra vairāk nekā 114 miljonus EUR, galvenokārt pievēršoties to personu vajadzībām, kuras tika pārvietotas 2021. gada Talibāna īstenotās varas pārņemšanas rezultātā Afganistānā, kā arī to cilvēku vajadzībām, kurus skāra 2021. gada valsts apvērsums Mjanmā (citstarp rohindžu), un rohindžu bēgļu vajadzībām Bangladešā. ES un tās dalībvalstis sniedza būtisku atbalstu Pakistānai pēc postošajiem plūdiem 2022. gada jūnijā, kā arī saistībā ar to, lai tiktu izstrādāts vajadzību novērtējums pēc katastrofas un atveseļošanās sistēma. Komisija arī risināja problēmas, ko izraisīja Mindanao konflikts un dabas katastrofas Filipīnās. Šim reģionam piešķirtais galīgais budžets 2022. gada beigās bija 313 miljoni EUR.
- **Ziemeļamerika, Dienvidamerika un Karību jūras reģions:** Komisijas darbības bija vērstas uz palīdzības sniegšanu cilvēkiem, kurus skārusi iekšējā un reģionālā krīze Venecuēlā, bruņotais konflikts Kolumbijā, kā arī plaši izplatītā organizētā vardarbība Haiti, Centrālamerikā un Meksikā. *ECHO* arī reaģēja uz pārvietoto cilvēku humānajām vajadzībām visa kontinenta mērogā un atbalstīja gatavošanos katastrofām. Sākotnēji Komisija reģionam piešķīra vairāk nekā 74 miljonus EUR, šī summa tika palielināta, un gada beigās tā sasniedza 155 miljonus EUR.

Kopumā *ECHO* nesniedz humāno palīdzību tieši, bet pilda savas pilnvaras, nodrošinot finansējumu aptuveni 200 partneriem (pilns saraksts iekļauts II pielikumā). 2022. gadā finansējums tika sadalīts starp *ECHO* partneriem šādi: 38,6 % — nevalstiskajām organizācijām (NVO), 49,6 % — ANO aģentūrām, 11,2 % — starptautiskajām organizācijām un 0,6 % — valsts organizācijām.

Atbilstošas un lietderīgas humānās palīdzības sniegšana skartajiem iedzīvotājiem

2022. gadā *ECHO* ievērojami veicināja atbilstošas un lietderīgas humānās palīdzības sniegšanu visā pasaulē. Lai iestātos par **multilaterālismu un uz noteikumiem balstītu globālo kārtību**, ES aktīvāk darbojoties un paužot stingrāku nostāju pasaulē, *ECHO* aktīvi piedalījās humānās palīdzības aizstāvības un politikas veidošanā un Eiropas un pasaules līmenī. Ievērojams progress tika panākts, īstenojot saistības, kas noteiktas saskaņā ar **Lielo vienošanos**([12]), jo īpaši attiecībā uz elastīgu finansējumu, kopīgiem un objektīviem vajadzību novērtējumiem un pārskatu sniegšanas vienkāršošanu, ar galveno mērķi uzlabot humānās palīdzības efektivitāti un lietderību.

ECHO turpināja sniegt ieguldījumu **valstīs izveidotajos kopējos fondos**[13], lai vēl vairāk **veicinātu lokalizāciju** un neiezīmēta finansējuma piešķiršanu. Turklāt *ECHO* pastiprināja savu aizstāvību un informatīvo darbu, lai būtiski uzlabotu humānās palīdzības finansēšanas centienus un labāk sadalītu atbildību starp palīdzības sniedzējiem, citstarp dalībvalstīm.

([12]) Lielā vienošanās.
([13]) Afganistāna, Dienvidsudāna un Venecuēla

ECHO vēl vairāk nostiprināja ilgtermiņa **partnerības plānošanas jomā**([14]) ar atlasītām ANO un starptautiskām organizācijām, lai pārbaudītu efektīvākus un lietderīgākus darba veidus, vienlaikus gatavojoties šā modeļa ieviešanai 2023. gadā. Tādu inovatīvu plānošanas jomā īstenotu partnerību piemēri ir partnerība, kas atbalsta Starptautiskās Sarkanā Krusta komitejas (SSKK) SHT pārkāpumu novēršanas programmu (trīs gadi, nesaistoši iezīmēts finansējums, 10 miljoni EUR gadā), un partnerība, kas atbalsta Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrību federāciju (*IFRC*) un lokalizācijas programmu (daudzvalstu, daudznozaru trīs gadu vērienīga programma, 67 miljoni EUR gadā).

Humānās palīdzības loģistikas politika([15]) tika ieviesta 2022. gada februārī, un tās galvenais mērķis ir glābt dzīvības, palielinot humānās palīdzības pasākumu efektivitāti, iedarbīgumu un ietekmi. Šīs politikas ietvaros **Eiropas Humānās palīdzības spējas**([16]), kas tika izveidotas 2022. gada martā, ietver operatīvos instrumentus, kas paredzēti tam, lai sniegtu ātru, bet pagaidu atbalstu partneriem ar mērķi novērst humānās palīdzības trūkumus, vienlaikus nodrošinot lielāku iedarbīgumu un izmaksu efektivitāti palīdzības sniegšanā. Šie instrumenti ietver **kopīgu loģistikas pakalpojumu** sniegšanu humānās palīdzības partneriem, nodrošinot starptautiskus un iekšzemes pārvadājumus (ar dažādiem transporta veidiem, citstarp ES Humānās palīdzības gaisa tiltu (*HAB*) un humānās palīdzības reisu), uzglabāšanas iespējas, krājumus ārkārtas situācijām un citu loģistikas atbalstu un koordināciju, kā arī medicīniskās zināšanas. 2022. gadā Komisija izvērsa deviņas Eiropas Humānās palīdzības spēju operācijas Madagaskarā (divas reizes), Ukrainā, Moldovā, Somālijā, Afganistānā, Mozambikā, Ugandā un Burkinafaso. Turklāt turpinājās humānās palīdzības lidojumu operācijas Kenijā, Kongo Demokrātiskajā Republikā un Mali. Tika organizēti 60 ES *HAB* lidojumi, atbalstot 24 partnerus četrās valstīs (Afganistānā, Somālijā, Madagaskarā un Moldovas Republikā), pārvadājot 842 tonnas humānās palīdzības materiālu. Visbeidzot, Ukrainā un Moldovas Republikā tika organizēti 660 autopārvadājumi un atvērtas trīs noliktavas, atbalstot 49 humānās palīdzības partnerus. 2022. gadā šīm darbībām tika piešķirti 23,5 miljoni EUR.

ECHO pilnībā izmantoja savu **ārkārtas situāciju rīkkopu**, kas sastāv no reaģēšanas instrumenta akūtu un plašu ārkārtas situāciju gadījumā (*ALERT*), instrumenta epidēmiju gadījumā, neliela mēroga instrumenta un ārkārtas reaģēšanas fonda katastrofu gadījumā (*DREF*), sniedzot neatliekamo humāno palīdzību 36,5 miljonu EUR apmērā pēkšņās krīzes situācijās, ko nevarēja paredzēt humānās palīdzības īstenošanas plānos. Daži līdzekļu piešķiršanas piemēri: neliela mēroga instruments un vēlāk arī *ALERT* tika izmantoti, lai nekavējoties reaģētu uz plūdiem, kas skāra Pakistānu; saistībā ar tropiskajiem cikloniem Filipīnās, Madagaskarā, Mozambikā un Kubā, kā arī saistībā ar zemestrīcēm Afganistānā un Filipīnās; instruments epidēmiju gadījumā atbalstīja reaģēšanu uz Ebolas vīrusa slimību Ugandā, kā arī uz holeru Libānā, Sīrijā, Haiti, Nigērijā un Malāvijā. *ECHO* papildināja 67 Katastrofu ārkārtas palīdzības fonda (*DREF*) operācijas, ko Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrību federācija īstenoja 52 valstīs, citstarp saistībā ar bada krīzi Āfrikā un plūdiem un zemestrīcēm Dienvidaustrumāzijā un Dienvidamerikā.

Turklāt 2022. gadā *ECHO* turpināja darbu **pie rīcībpolitikas un norādījumu izstrādes, kuros izklāstīta Komisijas nostāja galvenajos jautājumos**, sniedzot īstenošanas

([14]) Partnerības plānošanas jomā

([15]) *ECHO* tematiskās politikas dokuments: Humānās palīdzības loģistikas politika.

([16]) *ECHO*: Eiropas humānās palīdzības spēju faktu lapa.

partneriem konkrētus ieteikumus, lai nodrošinātu ES finansēto humānās palīdzības pasākumu kvalitāti, saskaņotību un pārskatatbildību.

Attiecībā uz **pārtikas palīdzības, uztura un bada novēršanas** jomām, kurās situāciju vēl vairāk saasināja Krievijas agresijas kara pret Ukrainu tiešā ietekme, jo pieauga pārtikas, enerģijas un mēslošanas līdzekļu cenas, *ECHO* ievērojami palielināja savu palīdzību — līdz vairāk nekā 1 miljardam EUR (t. i., vairāk nekā par 75 % salīdzinājumā ar 2021. gada budžetu). *ECHO* arī palīdzēja izveidot un sekmēt visaptverošu Eiropas komandas reakcijas stratēģiju, ko ES un tās dalībvalstis pieņēma 2022. gada jūnijā. Turklāt ziņojumi saskaņā ar uztura izaugsmes pārskatatbildības regulējumu([17]) apstiprina, ka *ECHO* un ES ir uz pareizā ceļa, lai izpildītu Eiropas komandas 2021. gada apsolījumu atbalstīt uztura mērķus ar budžetu vismaz 4,2 miljardu EUR apmērā līdz 2024. gadam.

2022. gadā projektiem, kas attiecas uz **veselības aprūpi** kā primāro nozari, tika piešķirti gandrīz 300 miljoni EUR. Ņemot vērā humāno krīžu, no kurām daudzas ir ieilgušas, arvien lielāko sarežģītību, palīdzības galvenais mērķis joprojām bija nodrošināt, ka veselības pamatvajadzības tiek pienācīgi ņemtas vērā, izmantojot daudznozaru pieeju, kas ir balstīta vajadzībās un saskan ar pieeju "veselība visās politikas jomās". *ECHO* par prioritāti ir izvirzījis arī epidēmiju/ pandēmiju novēršanu, sagatavotību un reaģēšanu, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas laikā gūto pieredzi, īpašu uzmanību pievēršot tam, lai valstīs ar zemiem ienākumiem un humānās krīzes apstākļos būtu iespējama vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai aprūpei un medicīniskajiem pretlīdzekļiem. Turklāt *ECHO* ir atbalstījis pasaules veselības politikas starpnozaru aspektus, lai nodrošinātu holistisku pieeju, jo īpaši garīgās veselības un psihosociālā atbalsta, seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību un veselības un pārvietošanas jomā.

2022. gadā *ECHO* turpināja sistemātisku publisko aizstāvību, sniedzot publiskus paziņojumus un uzstājoties daudzpusējos forumos par **SHT**. *ECHO* līdzorganizēja augsta līmeņa papildu pasākumu ANO Ģenerālās asamblejas Ministru nedēļas pasākumu ietvaros par pārskatatbildības veicināšanu saistībā ar SHT pārkāpumiem, jo īpaši saistībā ar seksuālo un dzimumbalstītu vardarbību. Starptautiskajām humanitārajām tiesībām tika pievērsta liela uzmanība arī pirmajā Eiropas Humānās palīdzības forumā 2022. gada martā. *ECHO* turpināja iestāties un atbalstīt humānās palīdzības un veselības aprūpes darbinieku, kā arī izglītības nozares darbinieku aizsardzību pret uzbrukumiem un īstenoja pasākumus bērniem, kas iesaistīti bruņotos konfliktos. *ECHO* veicināja attiecīgo ES dalībnieku koordināciju, jo īpaši ar SHT starpdienestu grupas palīdzību, un atbalstīja spēcīgāku ES humanitāro diplomātiju. *ECHO* arī piešķīra finansējumu ar SHT saistītiem projektiem, jo īpaši atbalstot Starptautiskās Sarkanā Krusta komitejas SHT pārkāpumu novēršanas programmu, izmantojot tās pirmo partnerību plānošanas jomā.

Ņemot vērā nepārtrauktos SHT pārkāpumus un mūsdienu krīžu laikā plaši izplatītos vardarbības, nenodrošinātības un ļaunprātīgas izmantošanas riskus un gadījumus, *ECHO* saglabāja **aizsardzību kā** prioritāti, iekļaujot dzimumu un vecumu visās intervences jomās, izklāstot pieeju dzimumu līdztiesībai un dzimumbalstītai vardarbībai humānās krīzes situācijās Komisijas dienestu darba dokumentā *"Dzimumu līdztiesība humānajā palīdzībā — dažādas vajadzības, pielāgota palīdzība"*([18]). *ECHO* joprojām aktīvi piedalījās Aicinājumā rīkoties, lai ārkārtas situācijās aizsargātu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu([19]), un ziņoja par saistībām, kas uzņemtas saistībā ar Ceļvedi 2021.–

([17]) 2022. gada Pasaules uztura jomas ziņojums — Pasaules uztura jomas ziņojums.
([18]) https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_thematic_policy_document_en.pdf
([19]) https://www.calltoactiongbv.com/

2025. gadam([20]). Turklāt, reaģējot uz novērojumiem vairākās nesen notikušajās un joprojām notiekošajās krīzēs, *ECHO* pastiprināti pievērsās ar konfliktiem saistītajai seksuālajai vardarbībai. Saskaņā ar 2021. gada stratēģiju par bērna tiesībām([21]) *ECHO* pastiprināja savu darbību bērnu aizsardzības jomā, citstarp ar aizstāvības darbībām. *ECHO* īpašu uzmanību pievērsa arī personu ar invaliditāti vajadzību risināšanai saskaņā ar Norādījumiem par personu ar invaliditāti iekļaušanu ES finansētajās humānās palīdzības operācijās un Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam.

ECHO turpināja īpašu uzmanību pievērst **izglītībai ārkārtas situācijās** (*EiE*), uzturot vērienīgo apņemšanos ieguldīt izglītībā 10 % no ES sākotnējā gada humānās palīdzības budžeta. 2022. gadā kopējie ieguldījumi izglītībā ārkārtas situācijās sasniedza vairāk nekā 220 miljonus EUR, lai ar tiešu vai netiešu atbalstu izglītībai sasniegtu vairāk nekā 6 miljonus bērnu un pusaudžu.

Attiecībā uz **humānās palīdzības naudas pārvedumiem**([22]) *ECHO* savu politiku publicēja 2022. gada martā un to plaši izplatīja, lai uzlabotu naudas programmu kvalitāti un efektivitāti. Šī politika iezīmē vērienīgu pārmaiņu naudas pārvedumu un sociālās aizsardzības sasaistē un nodrošina sinerģiju ar galvenajām attīstības tendencēm digitalizācijas un zaļākas humānās palīdzības jomā. Kopā ar ASV (Humānās palīdzības biroju un Iedzīvotāju, bēgļu un migrācijas biroju) *ECHO* pārstāvēja Līdzekļu devēju forumu naudas līdzekļu koordinācijas darba grupā saskaņā ar Lielo vienošanos 2.0. Jauno modeli apstiprināja Starpaģentūru pastāvīgā komiteja, un tas bija nozīmīgs solis humānās palīdzības koordinācijas struktūrā, kurā aktīvi iesaistījās arī vietējie dalībnieki.

Attiecībā uz **klimata pārmaiņām un vides degradāciju** *ECHO* turpināja pielāgot savu humānās palīdzības sniegšanu augošajām un mainīgajām vajadzībām. Klimata riski tagad tiek ņemti vērā humānās palīdzības pasākumos. 2022. gadā tika publicēts vides prasību minimums un ar to saistītās vadlīnijas([23]), lai samazinātu humānās palīdzības radīto oglekļa dioksīda pēdu un kaitējumu videi. Partneriem un *ECHO* darbiniekiem tika sniegta tehniskā palīdzība un atbalsts, lai integrētu ekoloģiskos apsvērumus *ECHO* un tā partneru humānās palīdzības operācijās. Turklāt *ECHO* vēl vairāk stiprināja savu atbalstu sagatavotībai katastrofām([24]), kas veicina sagatavotību dažādām katastrofām un prognozējošus pasākumus. 2022. gadā 77 miljoni EUR tika piešķirti mērķtiecīgiem sagatavotības pasākumiem (sīkāku informāciju sk. I pielikumā) un 32 % ES finansēto humānās palīdzības pasākumu ietvēra elementus, kas saistīti ar sagatavotību katastrofām([25]).

ECHO izstrādāja virkni komunikācijas pasākumu, kuru mērķis bija saglabāt augsta līmeņa sabiedrības atbalstu un politisko atbalstu ES humānajai palīdzībai un civilajai aizsardzībai, balstoties uz ES solidaritātes stāstu. Piemēram, *ECHO* publicēja virkni centrālās un vietējās preses relīžu un atsāka veiksmīgu Eiropas žurnālistu klātienes apmeklējumu sēriju, kā arī braucienus žurnālistiem, kas pavadīja Komisijas locekli Janezu Lenarčiču. *ECHO* 2022. gadā īstenoja vairākas izpratnes veicināšanas kampaņas, piemēram, "*Climate Connect*", kas atspoguļoja klimata pārmaiņu humāno ietekmi un sasniedza vairāk nekā 36 miljonus jauniešu ES dalībvalstīs.

([20]) https://www.calltoactiongbv.com/what-we-do
([21]) COM(2021) 142 final.
([22]) *ECHO* 3. tematiskās politikas dokuments: Naudas pārvedumi.
([23]) guidance_on_the_operationalisation_of_the_mers_for_eu-funded_humanitarian_aid_operations.pdf (europa.eu)
([24]) 2021. gadā pieņemtās pieejas īstenošana (*ECHO* norādījumi par sagatavotību katastrofām).
([25]) Šis skaitlis izriet no pārskatītās metodikas, kas balstās tikai uz ES humānās palīdzības partneru ziņojumiem un var neietvert sagatavotības integrēšanas centienus citos operāciju sektoros.

Pārskats par visiem ārējiem novērtējumiem, kas veikti attiecībā uz konkrētiem pasākumiem

Komisijas izvērtēšanas dienesti ir atbildīgi par izvērtēšanas funkcijas vadību, koordināciju, uzraudzību un ziņošanu. Viņi savlaicīgi sagatavo augstas kvalitātes izvērtēšanas rezultātus, lai nodrošinātu pierādījumus pamatotu lēmumu pieņemšanai un pārskatatbildībai. Izvērtējumi var būt ģeogrāfiski, tematiski vai vērsti uz konkrētu partnerību. III pielikumā ir sniegts 2022. gadā pabeigto un notiekošo izvērtējumu saraksts.

ATTIECĪGĀS SAITES

- Vispārīga informācija par *ECHO*:
  http://ec.europa.eu/echo/en

- Finanšu informācija par Eiropas Komisijas humānās palīdzības darbībām 2022. gadā:
  2022. gada finansēšanas lēmumi (lielas ietekmes projekti (*HIP*)) (europa.eu)

- Operatīvā informācija par iepriekšējiem gadiem:
  Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operācijas | Eiropas Komisija (europa.eu)

- *ECHO* darbības pārskats par 2022. gadu:
  Eiropas civilās aizsardzības un humānās palīdzības operācijas (*ECHO*) — 2022. gada darbības pārskats (europa.eu)

- Pārvaldības un snieguma ziņojums par 2022. gadu:
  Pārvaldības un snieguma ziņojums par 2022. gadu (europa.eu)

- *ECHO* novērtējuma ziņojumi:
  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en

- Eiropas Komisijas un dalībvalstu humānās palīdzības finansējuma dati:
  https://webgate.ec.europa.eu/hac/